

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201657631

Zaaknummer: Z/24/122538

Portefeuillehouder(s): G.J.C. Schrijner

Voor vragen

Naam: Sander Geertsen (IBP), Ruben Badal (SD2) en/of Rick Smink (RSO)
Telefoon: (0316) 27 91 11
E-mail: oekraïne@1stroom.nl

Komt niet terug tot besluitvorming in de raad

Onderwerp: Stand van zaken huisvestingsdossiers vluchtelingen en statushouders

Aanleiding voor deze kennisgeving

Op 7 november 2023 hebben we u voor het laatst schriftelijk geïnformeerd over de stand van zaken huisvestingsdossiers vluchtelingen en statushouders¹. En op 31 oktober 2023 heeft u een kennisgeving ontvangen over de Liemerse samenwerking op deze huisvestingsdossiers². Gezien de ontwikkelingen sinds die tijd leek ons een nieuwe update op zijn plaats.

Relevant beleidskader

Vreemdelingenwet, Huisvestingswet, Wet inburgering, Spreidingswet, Tijdelijke wet Oekraïne.

Inhoud van mededeling

In de huisvesting en opvang van vluchtelingen en statushouders zijn er vanuit de Provinciale Regie Tafel Migratie en Integratie (PRT) op dit moment de volgende sporen ingezet:

1. Opvang Asielzoekers³
2. Opvang Oekraïense Ontheemden
3. Huisvesting Statushouders

Wij informeren u per genoemd punt wat de actuele stand van zaken is waarbij het goed is u te blijven realiseren dat opvang van vluchtelingen een erg dynamisch proces is. Doordat iedereen probeert zo snel mogelijk mensen te plaatsen, er met spoed huisvestingslocaties worden gecreëerd en er op veel lijnen gewerkt wordt zijn cijfers en gegevens snel weer achterhaald.

De informatie uit deze kennisgeving betreft de stand van zaken van begin april 2024. Op 24 april 2024 bespreekt de Provinciale Regietafel Migratie en Integratie de voortgang op de drie sporen. De Regio Arnhem heeft dit op 11 april 2024 voor besproken.

¹ Ons documentnummer 201633951.

² Ons documentnummer 201632132.

³ De in de kennisgeving van 7 november 2023 genoemde Crisisnoodopvang Asielzoekers wordt nog wel gemonitord via de PRT maar is geen specifieke taakstelling meer.

Inleiding

Zoals eerder gemeld blijven we als kleinere gemeente worstelen met de opgaven die het Rijk ons vraagt. De huisvesting van statushouders, Oekraïense ontheemden en asielzoekers vragen net als andere belangrijke dossiers (bijvoorbeeld huisvesting van starters en spoedzoekers) om fysieke ruimte, ambtelijke capaciteit en inzet van onderwijs, zorg en welzijn. En daar lopen wij tegen onze grenzen aan en dat dwingt ons tot het maken van keuzes. We kunnen immers niet alles tegelijkertijd oppakken. Uiteraard blijven we ons inspannen om in gezamenlijkheid met de andere regiegemeenten en de Liemerse in het bijzonder deze huisvestingsklussen te klaren.

1. Opvang Asielzoekers

De grootste verandering sinds 7 november 2023 is dat per 1 februari 2024 de Wet Gemeentelijke taken mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (hierna: Spreidingswet) van kracht is. Het bijbehorende Capaciteitsbesluit⁴ van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid geeft Duiven een opgave van 144⁵ duurzame asielopvangplekken per 1 januari 2025. Liemers breed bedraagt de taakstelling 513⁶ opvangplekken.

Deze getallen zijn aanmerkelijk hoger dan we u in de vorige kennisgeving hebben gemeld. Dit komt omdat eind vorig jaar de benodigde landelijke opvangcapaciteit bijgesteld is. Deze bleek 96.000 asielopvangplekken te zijn. Dit had een significante stijging van de taakstelling tot gevolg ten opzichte van de cijfers eerder in 2023. Voor Duiven bedraagt deze 60%.

In artikel 7 van de Spreidingswet staat de volgende invulling van de gemeentelijke taak opgenomen:

1. Het college van een aangewezen gemeente draagt zorg voor:
 - a. *ter beschikkingstelling aan het COA van een locatie of accommodatie binnen zes maanden na bekendmaking van het verdeelbesluit⁷ of de in het verdeelbesluit opgenomen langere termijn;*
 - b. *verlening van de voor ingebruikneming van de opvangvoorziening noodzakelijke gemeentelijke vergunningen door het college.*
2. De raad van een aangewezen gemeente draagt zorg voor aanpassing van het bestemmingsplan of de beheersverordening indien dit noodzakelijk is voor ingebruikneming van de opvangvoorziening.

De Regio Arnhem heeft hierin een taakstelling van 2228⁸ plekken. Op 4 maart 2024 had de regio 2686 asielopvangplekken. Dit betreft asielopvang met een (semi) permanent karakter als ook tijdelijke (crisis)noodopvang. Onze regio voldoet op dit moment weliswaar (+458) kwantitatief aan de taakstelling mede doordat de gemeente Arnhem een groter aandeel heeft dan zijn taakstelling. Dit geldt overigens ook in mindere mate voor onze gemeente. Echter een deel van deze opvanglocaties is niet als kwalitatief duurzame opvang aan te merken. Duurzame opvang is voor 5 jaar of langer beschikbaar.

Ook de in Duiven georganiseerde opvang voor nareizigers⁹ die IND procedure in Zevenaar doorlopen is geen duurzame opvang. Het college heeft besloten om eerst met het COA in overleg te gaan hoe deze opvang, al dan niet tijdelijk, in de taakstelling mag meetellen.

⁴ De wijze van berekening is opgenomen in het besluit dat bij de wet hoort en maakt gebruik van het inwoneraantal van de gemeente op 1 januari 2023 en de SES-WOA-score uit 2021. Die score is een numerieke indicator voor de sociaaleconomische status van een gemeente op basis van welvaart, opleidingsniveau en arbeidsverleden van huishoudens. Daarmee verschilt de score dus per gemeente.

⁵ Waarvan 12 opvangplekken voor Alleenreizende Minderjarige Vreemdelingen (AMV).

⁶ Waarvan 43 opvangplekken voor AMV.

⁷ De staatssecretaris neemt uiterlijk 31 december 2024 het verdeelbesluit op basis van de uiterlijk 31 oktober 2024 ingediende provinciale plannen. Dit betekent dat uiterlijk 30 juni 2025 de gemeente een of meerdere locaties ter beschikking dient te stellen.

⁸ Waarvan 188 opvangplekken voor AMV.

⁹ Volgens opgave van het PRT / COA zijn dit er 270. Eerder gingen wij uit van 180 nareizigers.

In de tussentijd zijn we in Liemers verband in gesprek over een Participatieve Waarde Evaluatie (PWE) zoals de gemeente Eindhoven¹⁰ in 2023 succesvol heeft laten uitvoeren. Deze innovatieve methode is speciaal ontwikkeld om burgers op een laagdrempelige manier advies te laten geven over beleidskeuzes van de overheid. Er wordt advies gevraagd over hoe samen te leven met vluchtelingen in onze gemeente(n). De vragen of er asielopvang moet komen en waar worden niet in deze inwonersraadpleging meegenomen. Dit zijn autonome bevoegdheden van het college dan wel de gemeenteraad, die niet voor een andere participatievorm dan informeren in aanmerking komen.

Pas nadat deze twee stappen zijn afgerond willen wij het Asielzoekerscentrum zoals genoemd in het coalitieakkoord "Samen aan de slag" (november 2023) van Lokaal-Alternatief, CDA en VVD nader verkennen. Op dit moment is in elk geval uit bestuurlijke gesprekken duidelijk geworden dat onze wens dat de drie andere Liemerse gemeenten (een deel van) onze statushouderstaakstelling overnemen niet haalbaar blijkt. Ook in Doesburg, Westervoort en Zevenaar blijft het een tour de force om aan deze taakstelling te voldoen.

Gelet op het voorgaande zijn wij in afwijking van het coalitieakkoord voornemens om de staatssecretaris de locaties voor de nareizigers ter beschikking te stellen als onze duurzame bijdrage in de taakstelling¹¹. Voor de opvang in hotel Van der Valk¹² onderzoeken we momenteel een alternatieve locatie in overleg met het COA en een belegger van een leegstaand kantoorgebouw in de A12 zone. Nareizigers zijn geen aparte doelgroep in de asielopvang waardoor de kans bestaat dat als er minder behoefte is aan nareizigersopvang er ook reguliere asielzoekers kunnen worden opgevangen.

Bij brief van 15 april 2024 hebben de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid en de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een brandbrief naar de Commissarissen van de Koning en de Colleges van Burgemeester en Wethouders gestuurd over de acute situatie in de asielopvang. Binnen onze Veiligheidsregio worden 50 gemeentelijke opvangplekken per 22 april en 150 per 13 mei gevraagd. Wij zien op dit moment geen mogelijkheden op hier een bijdrage aan te leveren.

2. Opvang Oekraïners

De Regio Arnhem heeft een taakstelling van 2334 plekken per 1 februari 2024 (aandeel Duiven: 152) en heeft er momenteel 2201. De regio blijft dus nog een kleine opgave (133) houden.

In mei en juni 2024 openen we twee extra gemeentelijke opvanglocaties in samenwerking met de KerkvoorNu. De opvangcapaciteit komt daarmee 160 ontheemden. Hiermee wordt voldaan de gehele taakstelling¹³ voor gemeentelijk opvang. Gelet op de landelijke bezettingsgraad (99,7%) en de netto instroom (20 ontheemden per dag) afgelopen februari/maart sluiten wij een aanvullende taakstelling niet uit.

In Duiven hebben we gelukkig ook nog steeds een aantal gastgezinnen. Zij vangen nu 9 ontheemden op. Deze aantallen tellen formeel niet als gemeentelijke opvangplekken mee.

Helaas is er geen concreet zicht op het einde van de oorlog en daarmee de duur van de Oekraïne opvang. Wel is duidelijk dat de financiering van deze opvangbehoefte in elk geval tot 4 maart 2026 voortduurt¹⁴. Wij hebben de zorg of het COA op deze datum voldoende

¹⁰ <https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/eindhoven-begint-vrijdag-raadpleging-inwoners-over-vluchtelingen>

¹¹ Voor zowel reguliere als bijzondere doelgroepen.

¹² Dit vanwege de hoge maatschappelijk kosten en onze wens om dit hotel weer geheel voor de toeristische / zakelijke sector in te zetten.

¹³ De taakstelling bevat een resultaatverplichting en drie inspanningsverplichtingen. Zie diagram op pagina 6.

¹⁴ Zie de brief van 4 september 2023 van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid aan de burgemeesters en de voorzitters van de veiligheidsregio's over de opgave noodopvang Oekraïense vluchtelingen.

geëquipeerd is om het Oekraïnedossier over te kunnen nemen. Vanuit het Rijk is er nog geen concrete toekomstvisie op hoe verder met de opvang van Oekraïense ontheemden.

Daarnaast heeft de Tijdelijke wet Oekraïne en de aanpassing van de Regeling Opvang Ontheemden Oekraïne (RooO¹⁵) vertraging opgelopen. Naar verwachting worden de colleges later dit jaar verantwoordelijk voor de opvang in plaats van de burgemeesters.

Op 12 maart 2024 heeft de Tweede Kamer ingestemd met een amendement op het wetsvoorstel die voorziet in een verplichte eigen bijdrage voor Oekraïense ontheemden aan de geboden opvang en andere verstrekkingen wanneer zij voldoende inkomsten uit arbeid hebben. De implementatietijd voor deze maatregel is 6 maanden. We zijn met 1Stroom in overleg hoe we de uitvoering van deze wettelijke verplichting het beste kunnen oppakken. Onze inzet is om dit zo snel als mogelijk nadat de aanpassing van de RooO is ingegaan te effectueren. Wij merken daarbij wel op dat binnen de PRT Arnhem de wens is uitgesproken om dit regionaal af te stemmen.

Locatie	Capaciteit	Beschikbaar t/m	Resterend	Alternatief
De Boomgaard	24	Q1 2026	2 jaar	Nee
De Groene Ring Noord	58	Q1 2026	2 jaar	Nee
Den Oldenhoek	16	Q1 2026	> 2 jaar	n.v.t.
De Wereldwijzer	50 (80 max)	Q2 2025	<2 jaar	In onderzoek
Helstraat	12	Q1 2026	> 2 jaar	n.v.t.
Subtotaal	160			
Particuliere opvang	9	Onbekend	Onbekend	n.v.t.
Totaal	169 (199 max)			

Wij prijzen ons gelukkig met de goede samenwerking met de KerkvoorNu voor het beheer van de opvanglocaties en de begeleiding van onze Oekraïense gasten. Zodoende kunnen we ons richten op het vinden van alternatieve tijdelijke opvangplekken voor in elk geval De Wereldwijzer (voor na 4 maart 2025) en wellicht ook voor De Boomaard en de Groene Ring Noord (na 4 maart 2026).

Wij verwachten dat na 4 maart 2026 een deel van de gevluchte Oekraïners niet per direct naar hun thuisland vertrekt. Dit blijkt ook uit recent onderzoek¹⁶. Sterker nog een aanzienlijk deel van onze tijdelijke gasten lijkt zich hier permanent te willen vestigen. Om deze reden hebben we regionaal ook om een visie op duurzame dan wel toekomstbestendige opvang verzocht.

Tot slot merken wij op dat per 1 januari 2024 het normbedrag verlaagd is naar € 61,- per opvangplek per dag voor de Gemeentelijke Opvang Oekraïners. Ook dit bedrag lijkt voldoende om alle kosten hiervoor te dekken. Ondanks deze verlaging verwachten we in de Jaarrekening 2024 een bescheiden positief resultaat te kunnen melden. Mocht het resultaat negatief uitvallen dan wordt dit via de SiSa verantwoording in 2025 aan de gemeente terugbetaald. Een van de uitgangspunten van de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (BooO) is immers dat gemeenten geen financieel nadeel ondervinden van de opvang van ontheemden.

3. Opvang Statushouders

Asielzoekers worden statushouders (of vergunninghouders) op het moment dat ze een verblijfsvergunning krijgen. Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) koppelt deze statushouders aan gemeenten. De gemeenten moeten zorgen voor passende woonruimte voor statushouders.

¹⁵ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0046503/2023-10-01>

¹⁶ Zie pagina 30-31 uit de studie "De leefsituatie en positie van Oekraïense vluchtelingen" door Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (november 2023).

De Regio Arnhem heeft voor de eerste helft van 2024 een taakstelling gekregen om 458 statushouders passende woonruimte te geven. Daar zit ook een kleine sub taakstelling voor alleenreizende minderjarige vreemdelingen (AMV) met een verblijfsvergunning in. In 2023 is die taakstelling regionaal niet gehaald. De achterstand bedroeg 246 personen. De regio had op begin april 2024 ongeveer 216 statushouders gehuisvest. Onze regio heeft dus nog een significante opgave (488). Het aandeel van Duiven in de eerste taakstelling is 27 personen, waarvan 6 AMV. De achterstand uit 2023 was 15 personen. In Duiven hebben we dit jaar inmiddels 6 statushouders kunnen plaatsen.

De algemene tendens landelijk blijft dat er veel alleenreizende/-gaande mannen in Nederland asiel aanvragen en dat familie op nareis zich later bij deze persoon voegt. Dit houdt in dat er relatief veel eengezinswoningen nodig zijn, maar ook dat deze eerste geruime tijd bewoond wordt door één persoon. Zoals eerder gesignaleerd betekent dit dat we daardoor maar heel langzaam aan de taakstelling kunnen voldoen. In onze gemeente is te weinig nieuwbouw en de doorstroming in de sociale huursector erg laag. In de andere Liemerse gemeenten is dit beeld niet wezenlijk anders.

Zoals eerder gemeld wordt ook in de PRT (Regio Arnhem) nadrukkelijk over dit onderwerp gesproken. Het is duidelijk dat de regio dezelfde knelpunten kent en er wordt nagedacht over creatieve en vooral toekomstbestendige oplossingen zoals kamerbewoning mogelijk maken als tussenvoorziening. Dit wordt inmiddels ook met Vivare verkend. Ook zijn andere prestatieafspraken met Vivare gemaakt waardoor meer dan 10% van de vrij te komen sociale huurwoningen toegewezen kan worden aan statushouders. Uiteraard wordt daarbij ook rekening gehouden met de draagkracht van de desbetreffende wijk.

Tot slot

Zoals u weet willen we in Liemers verband op zoek gaan naar aanvullende locaties zodat we in onze regio aan de taakstellingen in de verschillende huisvestingsdossiers voldoen. Hiervoor hebben we nog steeds een gecombineerde uitvraag naar ondernemers en inwoners voor ogen zoals we u in de kennisgeving over de Liemerse samenwerking hebben gemeld. We willen dit doen na inwonersraadpleging over vluchtelingenopvang.

Binnen de sub-PRT Regio Arnhem zijn we in overleg hoe we de realisatie van taakstellingen binnen deze drie dossiers in gezamenlijkheid kunnen oppakken. Onze insteek daarbij blijft dat taakstellingen (Asiel en Oekraïne) onderling binnen de PRT Gelderland, sub PRT Regio Arnhem of onze samenwerking in De Liemers verrekend kunnen worden. Wij blijven u op de hoogte houden van onze vorderingen.

Duiven, 23 april 2024.

Burgemeester en wethouders van gemeente Duiven
G. (Bertus) Brinkman mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Bijlagen:

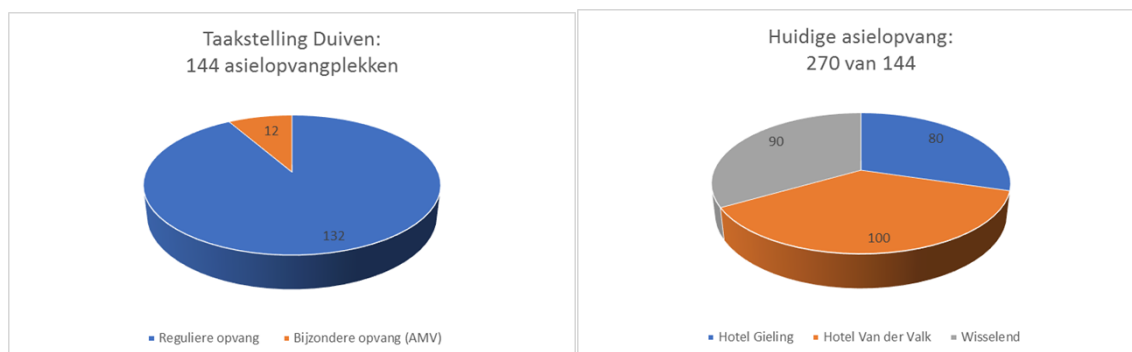
<i>Registratienummer:</i>	<i>Omschrijving:</i>
1. 201657633	infographic Hoe werkt de Spreidingswet?

Verdere informatie:

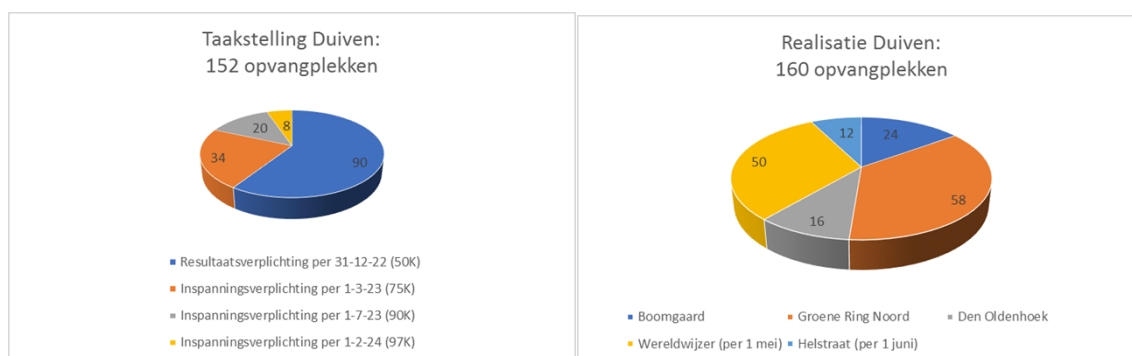
1. Zie cirkeldiagrammen op pagina 6.
2. De website [Wat is waar over asielopvang?](#) neemt u mee in de feiten over diverse asielopvang gerelateerde onderwerpen.
3. De documentaireserie [De Wereld in Ter Apel](#) schetst een beeld over wat zich in 2023 achter de schermen in het aanmeldcentrum voor asielzoekers in Ter Apel heeft afgespeeld.

Cirkeldiagrammen op basis van PRT-cijfers begin april 2024

1. Asielopvang in Duiven in beeld

2. Oekraïne-opvang in Duiven in beeld

3. Statushouders in Duiven in beeld

